

การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1
The Application of Good Governance Principles in School Administration
under the Office of Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area 1

พงษ์พันธุ์ เสงี่ยมกลาง^{1*} และสุวิมล ตั้งประเสริฐ²

Phongphan Sangiamklag^{1*} and Suwimon Tungprasert²

^{1,2} สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล จังหวัดนครราชสีมา 30000

^{1,2} Department of Educational Administration, Faculty of Education, Vongchavalitkul University, Nakhon ratchasima 30000, Thailand.

^{1*} Corresponding Author, E-mail : phongphan.9699@gmail.com

Received: 3 March 2026, Revised: 13 May 2026, Accepted: 4 June 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา และ 2) เปรียบเทียบระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาและประเภทสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างได้แก่ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ประจำปีการศึกษา 2568 จำนวน 103 แห่ง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตาราง Krejcie and Morgan (1970) กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นชั้นภูมิในการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อและมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.96 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา โดยใช้ t-test ผลการวิจัยพบว่า 1) หลัก ธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หลักนิติธรรม รองลงมาคือ หลักความโปร่งใส หลักคุณธรรม หลักความมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ หลักความรับผิดชอบ 2) การเปรียบเทียบหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนก

ตามขนาดสถานศึกษาและประเภทสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : หลักธรรมาภิบาล, การบริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the level of the application of good governance principles in school administration, and 2) to compare the application of good governance principles in school administration under the Office of Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area 1, classified by school size and type, the sample comprises 103 schools from the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 1 in the 2025 academic year, selected using Krejcie and Morgan's (1970) sample size table. Stratified random sampling was employed, using school size as the stratifying criterion. The research instrument used in collecting the data was a five-point rating scale questionnaire with an Index of item Objective Congruence (IOC) was 1.00 for all items. The reliability of the entire questionnaire was 0.96. Statistical analysis included percentages, means, and standard deviations. Hypothesis testing was performed using t-tests. The research findings were as follows: 1) The role of applying good governance principles in school administration under the Nakhon Ratchasima 1 Primary Educational Service Area Office, both overall and in each aspect, was at the highest level. The aspect with the highest average score was the rule of law, followed by transparency, morality, participation and cost-effectiveness respectively. The aspect with the lowest average score was accountability.

2) The comparison the application of good governance principles in school administration under the Office of Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area 1, classified by school size and type, showed statistically significant differences overall and individual aspects at the 0.05 level.

Keywords : good governance principles, school administration

1. บทนำ

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้นำหลักการบริหารงานที่ดีหรือธรรมาภิบาล มาบรรจุไว้ในมาตรา 76 วรรคหนึ่ง “รัฐพึงพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่นให้เป็นไปตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี โดยหน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือและช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดิน การจัดทำบริการสาธารณะ และการใช้จ่ายเงินงบประมาณมีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560)

หลักธรรมาภิบาลถือเป็นรากฐานสำคัญของการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน เนื่องจากเป็นแนวทางที่ช่วยกำหนดทิศทางการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบายและจุดเน้น การดำเนินงานที่มุ่งส่งเสริมการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลอย่างชัดเจน โดยเน้นหลักการสำคัญ ได้แก่ หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักความมีส่วนร่วมหลักนิติธรรม และหลักความคุ้มค่า เพื่อยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดให้มีมาตรฐาน และสามารถตรวจสอบได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2567)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ได้ตระหนักถึงความสำคัญการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา จึงได้กำหนดเป็นวิสัยทัศน์ขององค์กร อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติการดำเนินงานตามนโยบายดังกล่าวมีความแตกต่างกัน เนื่องจากความแตกต่างด้านขนาดและประเภทของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ส่งผลให้การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติขาดความสม่ำเสมอและไม่เป็นรูปธรรม ซึ่งกระทบโดยตรงต่อระดับความโปร่งใสและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษา จึงจำเป็นต้องดำเนินการบริหารงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาลอย่างครบถ้วนและต่อเนื่อง เพื่อให้การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพ โปร่งใส และสร้างความเชื่อมั่นจากทุกภาคส่วน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1, 2568)

จากความสำคัญดังกล่าว เห็นได้ว่าหลักธรรมาภิบาลเป็นหัวใจของการบริหารจัดการสถานศึกษาในทุกระดับทั้งระดับประเทศ เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา โดยเฉพาะในระดับสถานศึกษาที่ต้องรับผิดชอบต่อคุณภาพผู้เรียน การบริหารจัดการที่ไม่สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลย่อมส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพผู้เรียนและความศรัทธาของสังคม ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาระบบการบริหารต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1

2.2 เพื่อเปรียบเทียบระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา และประเภทสถานศึกษา

3. สมมติฐาน

การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา และประเภทสถานศึกษา มีความแตกต่างกัน

4. แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 แนวคิดทฤษฎี

การบริหารสถานศึกษา เป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายอย่างมีระบบและมีทิศทางที่ชัดเจน การบริหารที่มีประสิทธิภาพไม่เพียงทำให้สถานศึกษาสามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่า แต่ยังช่วยยกระดับคุณภาพของผู้เรียนและสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรได้อย่างยั่งยืน การบริหารที่ดีจะช่วยให้องค์กรปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งยังมีบทบาทในการพัฒนาครู บุคลากร และนักเรียนให้มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และทัศนคติที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมยุคปัจจุบัน

หลักธรรมาภิบาล หมายถึง แนวทางการบริหารจัดการที่ยึดหลักความถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้ และคำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนเป็นสำคัญ โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยตามแนวคิดของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2568) จำนวน 6 หลัก ดังนี้ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักความมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่า

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุภาพร หลีจ๊ะ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการเปรียบเทียบ

ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษาโดยรวมไม่แตกต่างกัน

วรรณวิศา บุญโชติ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) โดยภาพรวมการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุดโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงคือ ด้านหลักภาระรับผิดชอบ และด้านหลักคุณธรรม 2) ผลการเปรียบเทียบตามประเภทสถานศึกษาผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนที่มีประเภทต่างกัน มีการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า โรงเรียนประเภทประถมศึกษา มีค่าเฉลี่ยการดำเนินงานสูงกว่าโรงเรียนประเภทขยายโอกาสทางการศึกษา ในเกือบทุกด้าน

ภัทธรานันท์ โพธิ์กัน (2561) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 3 ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ได้แก่ หลักการมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่า หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส และ หลักความรับผิดชอบ 2) การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 3 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยรวมแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักความรับผิดชอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตำแหน่งรองผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และหัวหน้างานมีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าผู้ปฏิบัติการสอนเมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงานพบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านหลักนิติธรรม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. วิธีดำเนินการวิจัย

5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มเป้าหมายการวิจัย

5.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวนสถานศึกษา 142 แห่ง โดยแยกเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก 62 แห่ง สถานศึกษาขนาดกลางขึ้นไป 80 แห่ง

5.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ประจำปีการศึกษา 2568 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี และมอร์แกน (krejcie & Morgan, 1970) จากประชากรทั้งหมด คือ สถานศึกษา 142 แห่ง ได้กลุ่มตัวอย่างสถานศึกษา 103 แห่ง โดยแยกเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก 44 แห่ง สถานศึกษาขนาดกลางขึ้นไป 59 แห่ง กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นตัวเลือกที่กำหนดไว้ให้ (Check List) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอนประกอบด้วย ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของสถานศึกษา ได้แก่ ขนาดสถานศึกษา และประเภทสถานศึกษา โดยเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 (Rating Scale) จำนวน 6 ด้าน จำนวน 44 ข้อ

5.3 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

5.3.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบการสร้างเครื่องมือ

5.3.2 นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้ตรวจสอบและให้ ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขให้มีความถูกต้องและสมบูรณ์

5.3.3 ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการนำเครื่องมือที่ได้รับ การตรวจสอบ และแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.50 - 1.00 จึงถือว่าผ่านเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 ก) และนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือ ให้สมบูรณ์และเหมาะสม ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์

5.3.4 นำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 และรายด้านมีค่าอยู่ระหว่าง 0.93 – 0.95

5.3.5 นำผลที่ได้จากการใช้เครื่องมือเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและทำการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือในคำถามบางรายการ ให้มีความชัดเจนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

5.3.6 ดำเนินการสร้างเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

5.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.4.1 ผู้วิจัยประสานงานขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล เพื่อทำหนังสือถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัดเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

5.4.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือที่ได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จัดส่งไปยังสถานศึกษาตัวอย่าง จำนวนสถานศึกษาละ 2 ชุด โดยขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายบริหารงานบุคคล เพื่อตอบแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างด้วยระบบออนไลน์ โดยใช้โปรแกรม Google Forms ผู้วิจัยกำหนดรูปแบบการสุ่มเพื่อให้สามารถระบุถึงตำแหน่ง ขนาดสถานศึกษา และประเภทสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

5.4.3 เก็บรวบรวมข้อมูลและติดตามแบบสอบถามที่ยังไม่ได้รับการตอบกลับทางโทรศัพท์โดยประสานกับผู้บริหารสถานศึกษาโดยตรง หรือเครือข่ายครูประจำศูนย์

5.4.4 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างกลับคืนมา จำนวน 206 ฉบับ จาก 206 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นนำเข้าข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบไฟล์ในระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

5.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมดทำการตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของการตอบแบบสอบถามทุกขั้นตอน แล้วนำข้อมูลที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติดังนี้

5.5.1 ข้อมูลตอนที่ 1 วิเคราะห์สภาพทั่วไปของสถานศึกษา ประกอบด้วย ขนาดสถานศึกษา ประเภทสถานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

5.5.2 ข้อมูลตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) การหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) เป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน การแปลผลข้อมูล กำหนดค่าระดับการใช้หลักธรรมาภิบาล โดยใช้เกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2560) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง การใช้หลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง การใช้หลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง การใช้หลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง การใช้หลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง การใช้หลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.5.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา และประเภทสถานศึกษา โดยใช้สถิติทดสอบค่า t - test

6. ผลการวิจัย

6.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

หลักธรรมาภิบาล ในการบริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	ลำดับที่
1. หลักนิติธรรม	4.80	0.29	มากที่สุด	1
2. หลักคุณธรรม	4.78	0.34	มากที่สุด	3
3. หลักความโปร่งใส	4.79	0.25	มากที่สุด	2
4. หลักความมีส่วนร่วม	4.77	0.30	มากที่สุด	4
5. หลักความรับผิดชอบ	4.67	0.40	มากที่สุด	6
6. หลักความคุ้มค่า	4.68	0.37	มากที่สุด	5
รวม	4.75	0.25	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$, S.D.= 0.25) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หลักนิติธรรม ($\bar{X} = 4.80$, S.D.= 0.29) รองลงมาคือ หลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 4.79$, S.D.= 0.25) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ หลักความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.67$, S.D.= 0.40)

6.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา และประเภทสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน ดังแสดงในตารางที่ 2 – 3

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง ขึ้นไป		t	P
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. หลักนิติธรรม	4.59	0.31	4.95	0.13	6.85*	.000
2. หลักคุณธรรม	4.67	0.31	4.86	0.34	2.91*	.004
3. หลักความโปร่งใส	4.60	0.28	4.93	0.08	7.43*	.000
4. หลักความมีส่วนร่วม	4.52	0.29	4.95	0.11	9.26*	.000
5. หลักความรับผิดชอบ	4.28	0.32	4.96	0.07	13.60*	.000
6. หลักความคุ้มค่า	4.43	0.30	4.86	0.30	7.17*	.000
รวม	4.52	0.19	4.92	0.11	12.09*	.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสถานศึกษาขนาดกลางขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมสูงกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามประเภทสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา	ประถมศึกษา		ขยายโอกาสทางการศึกษา		t	P
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. หลักนิติธรรม	4.93	0.17	4.39	0.17	13.62*	.000
2. หลักคุณธรรม	4.89	0.26	4.42	0.30	7.28*	.000
3. หลักความโปร่งใส	4.91	0.10	4.42	0.20	11.64*	.000
4. หลักความมีส่วนร่วม	4.83	0.28	4.57	0.24	3.97*	.000
5. หลักความรับผิดชอบ	4.80	0.32	4.26	0.34	7.11*	.000
6. หลักความคุ้มค่า	4.78	0.32	4.35	0.31	5.80*	.000

หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา	ประถมศึกษา		ขยายโอกาสทางการศึกษา		t	P
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
รวม	4.86	0.15	4.40	0.15	12.75*	.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามประเภทสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสถานศึกษาประเภทประถมศึกษา มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมสูงกว่าสถานศึกษาประเภทขยายโอกาสทางการศึกษา

7. สรุปผลการวิจัย

7.1 ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หลักนิติธรรม รองลงมาคือหลักความโปร่งใส ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือหลักความรับผิดชอบ

7.2 ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน โดยสถานศึกษาขนาดกลางขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมสูงกว่าสถานศึกษาขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

7.3 ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามประเภทสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกัน โดยสถานศึกษาประเภทประถมศึกษา มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมสูงกว่าสถานศึกษาประเภทขยายโอกาสทางการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

8. อภิปรายผล

8.1 การวิจัยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 มีการกำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กรและสถานศึกษาว่าเป็นองค์กรชั้นนำสร้างคุณภาพผู้เรียนสู่มาตรฐานสากลบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล และกำหนดเป็นพันธ

กิจข้อ 6 พัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสู่การเป็นองค์กรชั้นนำมากำหนดในการดำเนินงานขององค์กรอย่างต่อเนื่องดังปรากฏให้เห็นในแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 และมีการกำหนดให้สถานศึกษาต้องเข้ารับการประเมิน คุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสถานศึกษาออนไลน์ (ITA Online) อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษามีความตระหนักในบทบาทหน้าที่ตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ และมีการนำหลักธรรมาภิบาลมาเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มุ่งเน้นการบริหารงานแบบโปร่งใส ตรวจสอบได้ สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2555) ได้เสนอว่าหลักธรรมาภิบาล เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน สามารถช่วยลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ ความขัดแย้ง และสร้างความเป็นธรรมในสังคม รวมทั้งทำให้การบริหารงานตอบสนองความต้องการของประชาชน มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเกิดความโปร่งใสสามารถ ตรวจสอบได้ ทำให้เกิดความน่าเชื่อถือและเกิดภาพลักษณ์ที่ดีเป็นที่ยอมรับของสังคม และสอดคล้องกับแนวคิดของลัดดา พลวัฒน์ (2557) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของหลักธรรมาภิบาลว่าเป็นระบบบริหารจัดการที่ดียอมสร้างความมั่นคงให้กับประชาธิปไตยและการลดการทุจริตและประพฤติมิชอบที่เป็นปัญหาใหญ่สำหรับบ้านเมือง หากหน่วยงานนำมาถือปฏิบัติโดยทั่วกันจะนำมาซึ่งการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่เพิ่มขึ้นและเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนการสร้างธรรมาภิบาลในภาวะวิกฤตยอมเป็นการแปลงวิกฤตให้เป็นโอกาสสอดคล้องกับความต้องการของสังคมไทย ธรรมาภิบาลที่สร้างขึ้น ในสังคมไทยจะยกระดับประเทศไทยสู่ความเป็นสากลและได้รับการยอมรับ และเชื่อถือจากสังคมระหว่างประเทศมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพร หลีจ๊ะ (2565) ได้ทำการศึกษา เรื่องการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

8.2 ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสถานศึกษาขนาดกลางขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมสูงกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษาขนาดกลางขึ้นไปมีโครงสร้างการบริหารจัดการที่ชัดเจน มีการแบ่งงานตามสายงานที่สอดคล้องกับระเบียบปฏิบัติราชการ ทำให้บุคลากรสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตามบทบาทเฉพาะทาง ส่งผลให้การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลมีความเด่นชัดกว่าสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีข้อจำกัดด้านจำนวนบุคลากร ซึ่งมักประสบปัญหาภาระงานที่ทับซ้อน สอดคล้องกับแนวคิดของสัมมา รัตนชัย (2560) ได้กล่าวว่าการบริหาร เป็นกระบวนการทำงาน

ร่วมกันของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป โดยอาศัยกระบวนการวางแผน การจัดการองค์การ การสั่งการ การควบคุม และการดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารที่มีโครงสร้างชัดเจนจะทำให้การดำเนินการเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับแนวคิดของ Max Weber (1978) ที่เน้นหลักการแบ่งภารกิจตามความชำนาญเฉพาะด้าน โดยสถานศึกษาที่มีบุคลากรจำนวนมากจะสามารถมอบหมายงานให้บุคลากรรับผิดชอบตามความรู้ความสามารถเฉพาะทาง ส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่มีความชัดเจนและเป็นระบบมากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีข้อจำกัด ด้านกำลังคน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์พิพัฒน์ นารินทร์ (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภัทสรานันท์ โพธิ์กัน (2561) ศึกษาเรื่องการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 3 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา เมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

8.3 ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามประเภทสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสถานศึกษาประเภทประถมศึกษา มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมสูงกว่าสถานศึกษาประเภทขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาประเภทประถมศึกษาที่มีโครงสร้างองค์กรและระบบการจัดการศึกษาที่ไม่ซับซ้อน ส่งผลให้ผู้บริหารสามารถกำกับ ติดตาม และควบคุมการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับระเบียบแบบแผนและมาตรฐานธรรมาภิบาลได้อย่างทั่วถึง ประกอบกับการมีกลุ่มเป้าหมายผู้เรียนในช่วงวัยเดียว ทำให้การกำหนดนโยบายและการจัดทำแผนปฏิบัติราชการมีความเป็นเอกภาพ (Unity) แตกต่างจากสถานศึกษาประเภทขยายโอกาสทางการศึกษาที่ต้องบริหารจัดการกลุ่มผู้เรียนที่มีความหลากหลายช่วงวัยและมีภาระงานสอนที่ซับซ้อนกว่า นอกจากนี้ข้อจำกัดด้านบุคลากรที่ต้องรับผิดชอบภาระงานในลักษณะควบชั้นหรือควบตำแหน่ง ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล เมื่อเปรียบเทียบกับสถานศึกษาที่มีการจัดอัตรากำลังตามสายงานที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Robbins & Judge (2017) กล่าวว่า สถานศึกษาที่มีขนาดเล็ก จะมีสายการบังคับบัญชาที่สั้นและการตัดสินใจที่รวมศูนย์อยู่ที่ผู้บริหารได้ดีกว่า ทำให้การกำกับดูแลให้เป็นไปตามกฎระเบียบ ทำได้รวดเร็วและทั่วถึงกว่า

สถานศึกษาที่มีความซับซ้อน และสอดคล้องกับแนวคิดของ Daft (2010) ระบุว่า สถานศึกษาที่มีความซับซ้อนสูงจะมีการแบ่งส่วนงานและขอบเขตความรับผิดชอบที่กระจัดกระจาย ทำให้การควบคุมภายในการกำกับติดตามตามหลักธรรมาภิบาลทำได้ยากกว่าสถานศึกษาที่มีเป้าหมายและโครงสร้างชัดเจนเพียงระดับเดียว สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณวิศา บุญโชติ (2563) ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนที่มีประเภทสถานศึกษาต่างกัมีการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่าโรงเรียนประเภทประถมศึกษามีค่าเฉลี่ยการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลสูงกว่าโรงเรียนประเภทขยายโอกาสทางการศึกษาในเกือบทุกด้าน

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

9.1.1 ด้านหลักนิติธรรม สถานศึกษาควรทบทวนกฎระเบียบอย่างน้อยปีละครั้ง โดยแต่งตั้งคณะทำงานจากทุกกลุ่มงานร่วมพิจารณายกเลิกกฎที่ล้าสมัย เพื่อลดอุปสรรคและเพิ่ม ความคล่องตัวในการบริหารงานภายใต้กรอบกฎหมายที่ถูกต้อง

9.1.2 ด้านหลักคุณธรรม สถานศึกษาควรสร้างความเชื่อมั่นด้านคุณธรรมผ่านการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่โปร่งใส โดยเน้นการสื่อสารเชิงรุก พร้อมยกย่องเชิดชูเกียรติบุคลากรต้นแบบอย่างต่อเนื่อง เพื่อสะท้อนภาพลักษณ์โรงเรียนคุณธรรมที่จับต้องได้

9.1.3 ด้านหลักความโปร่งใส สถานศึกษาควรยกระดับการเปิดเผยข้อมูล โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นฐานในการสื่อสารผ่านช่องทางที่หลากหลาย เน้นรูปแบบที่เข้าใจง่ายและเข้าถึงสะดวก

9.1.4 ด้านหลักความมีส่วนร่วม สถานศึกษาควรสร้างกลไกให้หน่วยงานภายนอกร่วมตรวจสอบและประเมินผลได้อย่างเป็นรูปธรรม พร้อมนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงการบริหารงานอย่างต่อเนื่องและแจ้งผลกลับสู่สาธารณะ เพื่อประโยชน์สูงสุดของนักเรียนและชุมชน

9.1.5 ด้านหลักความรับผิดชอบต่อ สถานศึกษาควรเร่งกำหนดขอบเขตหน้าที่และมาตรฐานการปฏิบัติงานที่เป็นปัจจุบัน ควบคู่กับการนิเทศติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้บุคลากรพัฒนางานได้อย่างต่อเนื่อง และสร้างความมั่นใจแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา

9.1.6 ด้านหลักความคุ้มค่า สถานศึกษาควรบริหารงานบุคคลเชิงกลยุทธ์โดยมอบหมายงานตามสมรรถนะรายบุคคล พร้อมนำเทคโนโลยีมาช่วยงานสนับสนุนเพื่อลดภาระงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการสอน มุ่งเน้นให้ครูทุ่มเทเวลาพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ

9.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

9.2.1 ควรศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1

9.2.2 ควรศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1

9.2.3 ควรศึกษา เรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1

10. เอกสารอ้างอิง

บุญชม ศรีสะอาด. (2556ก). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

_____. (2560ข). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

พงษ์พิพัฒน์ นารินทร์. (2563). *ปัจจัยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 จังหวัดสกลนคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ไพศาล หวังพานิช. (2563). *เอกสารประกอบการสอน วิชาสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. นครราชสีมา: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.

“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560” (2560, 6 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก. หน้า 1-90.

ลัดดา ผลวัฒน์. (2557). *ธรรมาภิบาลกับการบริหารมหาวิทยาลัย Good Governance for University Administration, การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา*. 8(2): หน้า 16 – 27.

วรรณวิศา บุญโชติ. (2563). *การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

สัมมา รณินิตย์. (2560). *หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1. (2568). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2568*. สืบค้นเมื่อ 3 กันยายน 2568, จาก <https://www.korat1.go.th/ITA/Operational-plans-and-budgets/Action-plan-for-fiscal-year-2025>

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2567). นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานปีงบประมาณ 2567. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2555). คู่มือการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2555. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2568). นโยบายการกำกับดูแลองค์การที่ดี (Organization Governance: OG) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สุภัทธานนท์ โพธิ์กัน. (2561). การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุภาพร หลีจ๊ะ. (2565). การศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3. การค้นคว้าอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพะเยา.
- Daft, R. L. (2010). *Organization Theory and Design*. (10th ed.). Mason, USA: South-Western Cengage Learning
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3) : 607-610.
- Robbins, S. P., & Judge, T. A. (2017). *Organizational Behavior* (17th ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson Education.
- Weber, M. (1978). *Economy and Society: An Outline of Interpretive Sociology*. Berkeley: University of California Press.